

Madrid, 18. apr. s. Argentinski vlepodelnik v Madridu Escobar je bil v avdienci pri generalu Francu in mu izročil album s 70.000 podpisov, ki so jih zbrali Španci v Argentini v znak spoštovanja in odobravanja Francove politike.

Omažana angleška premoč na morju

Angleško brodovje je bilo prizadeto na vseh morjih sveta z izgubo važnih oporišč

Stockholm, 18. aprila. Pomorski sodelavci lista »Daily Mail« ugotavljajo v pregledu moči posameznih brodov na svetu med drugim, da je britansko vojno brodovje glede števila ladij in vseh vrstah ladij v splošnem na slabšem kakor brodovje združenih sil. V zadnjih tednih so bile izgube trgovskih in vojnih ladij zaveznikov v pravem pomenu besede katastrofalne. List nadaljuje takole:

Pravo gospostvo nad morji je v pomorskih oporiščih in v zalozah goriva. Presojajoč položaj s tega stališča, je treba zaključiti, da ima Italija navzlic vsem naporom britanskega vojnega brodovja absolutno pravico smatrati Sredozemlje za svoje morje (Mare nostrum). Tudi brodovja ostalih sil so odločno močnejša, kakor pa se skuša prikazati angleški javnosti. Tako je treba na primer brez nadaljnjega priznati, da ima Japonska večje število nosilcev letal kakor Anglija. Kar pa je za Anglijo predvsem negativno, je pomanjkanje dobro opremljenih pomorskih oporišč. Med tem ko je Malta brez prestanke izpostavljen najhujšemu bombardiranju, se angleško brodovje v Sredozemlju lahko poslužuje samo Aleksandrije v Egiptu in Gibraltarja. Na Indijskem oceanu pa pristanišče Colombo in Trankomali na otoku Cejlonu po zadnjih hudih porazih ne bosta več mogli služiti v pravem smislu besede kot pomorski oporišči. Ako izvajamo neznatni oporišči v Bombaju in Adenu, ki pa ne moreta sprejeti večjih ladij, ostaneta še oporišči Turban in Simonstown, ki sta od-

daljeni kakih 3000 km od Cejlona. O izredni važnosti izgube Singapura danes niha več ne dvomi. Kar pa se tiče oskrbe angleškega vojnega brodovja z gorivom, ne smemo pozabiti, da je zahteva po razpoložljivosti goriva nujna, tako Japonci so odvzeli Angliji ves petrolej v Aziji. Tudi rumunski petrolej ni več Angliji na razpolago. Na Karaiskem morju so petrolejske dobave v Venezueli izpostavljene stalnim napadom podmornic. Celo Zedinjene države čutijo vedno večje pomanjkanje goriva zaradi potapljanja bencinskih ladij. Sprito takšnih ugotovitev ni prav nič čudno, ako gleda pomorski sodelavci »Daily Maila« zelo pesimistično na trenutni angleški položaj. Gre za položaj, pripominja vojaški sodelavci lista, v katerem je angleško brodovje prizadeto prav na vseh morjih sveta in je zaradi tega nastala takšna kriza, da je vprašanje, ali ji bo angleško brodovje kos. Ako bi hotela Anglija v sedanjem trenutku doseči kako temeljito in odločno pomorsko zmago, bi morala oredotčiti vse svoje brodovje na neki točki. Trenutno ni namreč noben del angleške vojne mornarice, niti domače mornarice, niti one v Sredozemlju, niti one na Daljnem vzhodu v položaju, da je ne mogla neodvisno od ostalih dveh zmagovito boriti. Po vsem tem prihajajo do zaključka, pravi vojaški sodelavci lista, da je Anglija izgubila gospostvo na morju. Angleška zmaga brez tega gospostva pa je nemogoča. (Corriere della Sera).

Ugibanja ameriških in angleških strategov

Nepremagljive ovire za ustvaritev nove fronte v Evropi

Lizbona, 18. aprila. Šef ameriškega generalnega štaba general Marshall je še vedno v Londonu in nadaljuje razgovore s Churchillom in šefi angleške vojske. Po pisanju lista »Times« se pripravljajo za polletne odločitve izredne važnosti. Angleškim listom se zde vojaški načrti sil trojnega pakta precej jasni. Po njihovem mnenju je treba z gotovostjo računati z nemško ofenzivo na vzhodnem bojišču in z japonskim poskusom invazije v Avstralijo. Naloga anglosaških oboroženih sil pa ne sme biti sedaj po pisanju lista »Times« samo obrambnega značaja, temveč se morajo zavezniški odločiti, da napadejo sovražnika tam kjer bo najšibkejši.

Major Elliot, vojaški sodelavci ameriškega lista »New York Post«, se spušča celo že v razlogo, kako bodo anglosaške čete prej ali slej izvršile invazijo na evropski celini. Bistrovno ugotavlja mož, da bo presenečenje pri teh operacijah igralo glavno vlogo. Za izvedbo teh operacij je potrebno predvsem primerno število ladij za prevoz čete, orožja in vse drugo za obrambo morja. Zagotoviti si bo treba, nadaljuje Elliot, tudi zaščito iz zraka. Zato bodo zavezniški potrebne predvsem nosilke letal. Ako naj še takoj ob prvem zaletu uničijo obalne sovražne baterije, bo treba razpolagati s primernim številom topov velike kalibra. Nekdaj so v te namene uporabljali stare oklopne ladje, sedaj pa zavezniški ne razpolagajo več s takšnimi ladjami da bi jih uporabili v tako tveganem podjetju. Toda vse to po mnenju majorja Eliota še ni dovolj. Invazijsko brodovje bi moralo razpolagati tudi z zadostnim številom minolovčev, ki bi jih seveda morali šteti tudi torpedni člani in letala. Izkrcaje bi bilo končno oteženo še s tem, da bi bilo treba poiskati najprimornejši kraj za izkr-

canje, kajti jasno je, da za to ne prihajajo v poštev velike luke, v katerih so močne sovražne posadke.

Kje naj se potemtakem zavezniška vojska izkrca, vprašuje Elliot. Na to vprašanje ne ve točnega odgovora. Navaja med drugim Norveško, Bretonsko-pokrajino v Franciji, celo Španijo (pri čemer pozablja, da je Španija nevtralna država), Sicilijo, Kreta in balkanske predele sploh. Svoja razmišljanja pa tako zaključuje: V vseh takšnih primerih je vedno veliko zmede, veliko izgub in zavlačevanj, mnogo načrtov, ki potem v praksi popolnoma propadejo, vendar bi bilo vse te težave mogoče premagati s skrbnim izveževanjem čete za izkrcaje.

Iz vsega tega je razvidno, da niti major Elliot, ki se sicer zavzema za vpad na evropsko celino, sam ni prepričan o možnosti uspeha takšne vojne akcije, ki jo v teoriji nasvetuje angleškim zaveznikom. (Stampa Sera).

Kim, 18. aprila s. v zvezi z razgovori, ki jih vodi ameriška odposlanca general Marshall in Hopkins z angleško vlado, piše angleški list, da je njihov glavni predmet tesnejše sodelovanje ter splošna vzporeditev vojne proizvodnje obeh narodov. Londonski list »Times« piše v zvezi s tem: Ako hočemo uspeti v tej vojni je potrebno, da imamo v primerem trenutku na primernem kraju primerno količino vojnih potrebščin. Večje število tankov ne sme imeti n. pr. za posledico manjše število letal in protiletalskih topov. Vojna proizvodnja je prav tako važna, kakor vojska sama, brodovje ali letalstvo, in kadar je pomanjkljivo, lahko spremeni rezultat vojne. Na svoje stroške smo se naučili, kaj pomeni pomanjkanje letal na Daljnem vzhodu in bil bi čas, da bi vlada odprla oči, da ne bi ponavljala istih napak.

Tuji najemniki v angleški službi

Ker se avstralske čete vračajo v domovino, jih Angleži zamenjujejo na Bližnjem vzhodu s pripadniki drugih narodnosti

Carigrad, 18. apr. s. Z Bližnjega vzhoda prihajajo vesti o velikih angleških in sovjetskih vojaških pripravah. Pred dnevi je teheranska radijska postaja objavila s mnogimi podrobnostmi, da je dovršeno vežbanje nedolocenih poljskih enot, ki da so opremljene z vso moderno opremo in tudi mehanizirane. Vprašanje je, kakšni nagibi so bili merodajni, da je britanska propaganda tako javno razglasila vesti, ki se navadno skrbno čuvajo v tajnosti. Verjetno je, da so bile te objave namenjene predvsem Avstraliji, ki nestrpno čaka na povratek svojih čet s teh bojišč. Zdi se, da je na vsem področju Sirije in Palestine ostala ena sama avstralska divizija, ki pa se bo tudi vrnila v domovino. Števila poljskih čet, ki so sestavljene v glavnem iz bivših konfiniranih Poljakov v Sovjetski zvezi in poljskih emigrantov, ki so se prostovoljno javili pod orožje v Ameriki, ni mogoče točno označiti. Nekateri pravijo, da jih je 5, drugi 9 divizij. Tudi naloga, ki je tem divizijam določena, ni točno znana. Nekateri mislijo, da bodo te poljske divizije nadomestile avstralske divizije, ki se vračajo v domovino, drugi pa zopet mislijo, da bodo Poljaki poseljeni v Indijo, medtem ko se po mnenju tretjih ne zdj vključeno, da bodo poljske divizije odšle v Egipt.

Eno pa je pri vsem tem gotovo: Britansko vrhovno poveljstvo je bilo v zadnjih tednih prisiljeno izvršiti novo razmestitev svojih oboroženih sil na Srednjem vzhodu, kjer je prepuščeno nova ozemlja sovjetskim četam v srednjem Iranu in Iraku, katerim bi se London nikdar ne odpovedal, ako ga k temu ne bi bili prisilili dogodki na zapadnem Pacifiku in Indijskem oceanu. Tako zvana angleška vojska na Srednjem vzhodu je sedaj le še rezerva, ki je na razpolago poveljstvu na nilskem bojišču, torej namenjena samo za odzemanje čete, ki jih s sovjetskimi četami ne bo mogoče nadomestiti. Zato se zdi verjetno, da je skušala Anglija prikriti slabost svojih vojaških efektivov na Srednjem vzhodu in sovjetsko prodiranje v petrolejske predele na tem polročju s tem, da je spustila v javnost govorice o poljskih divizijah, medtem ko naj bi bil istočasno bivši grški kralj nadziral v Palestini neko »grško vojsko«, katere moč pa ne presega niti ene brigade.

Toda neka vest iz Bagdada, ki jo objavljajo listi v Siriji, sporoča, da so petrolejska ležišča v Iraku še vedno v angleški posesti. Vest se tako glasi: Po nekaj mesecih stalnih del, ki jih je izvršilo več tisoč delavcev pod vodstvom britanskih in-

ženjev, bo življenjsko področje, ki je važno za obrambo iraških petrolejskih vrelcev, spremenjeno v pravo utrjeno področje. Za temi utrditvami pa stoji na straži 10. angleška armija pod vodstvom generala Quinana. Dve glavni oskrbovalni oporišči za to bojišče, kakor tudi za rusko bojišče, sta Palestina in Perzijski zaliv. Nove prometne zveze olajšujejo to oskrbo.

Listi v Bejrutu poročajo nadalje tudi o cestnih delih, ki se izvršujejo istočasno z utrjevalnimi in drugimi obrambnimi deli zlasti na meji med Sirijo in Turčijo. Tako je bil pred kratkim izgotovljen 553 km dolg cestni priključek na cesto Bagdad-Damask. Istočasno dovršuje tudi iraška vlada z vso naglico cestna dela v razdalji 595 km na svojem ozemlju. Isti listi poročajo nalaže, da so v Iranu v teku pod vodstvom angleških inženjerjev tudi železniška dela. Položenih je bilo baje več kilometrov nove proge, medtem ko več tisoč delavcev zamenjuje železniške prage. To delo se baje vsi tako naglo, da vsak dan izgotove najmanj en kilometer proge.

Skratka, po vseh teh vesteh je ves Bližnji vzhod postal prizorišče pravih vojaških del in zbiralisce raznih polkov, ki prihajajo in odhajajo kakor čete pri paradah na odru. V zadnjem času se so zopet pojavili tudi palestinski židje, ki so se prostovoljno javili po orožje in ki so vedno pripravljani za odhod. Baje jih je kakih 12 tisoč. Tako vidimo, da se na Bližnjem vzhodu zbira danes kaj pestra vojska, v kateri so Rusi, Poljaki, Grki, Južni Afričani, Židje itd., ni pa nikjer Angležev, tudi, kdaj je še obstajala ena sama angleška enotica. Za Angleže je danes postranskega pomena, kdo je v njihovi vojski, važno je le, da so ljudje, ki so pripravljani prodati svojo kri za britansko stvar. V zameno obljublja seveda London vsem avtonomije in plebiscite — »po končani vojni«. (Corriere della Sera).

Nov predsednik madžarske vladne stranke

Budimpešta, 18. apr. Regent Horthy je včerajšnjim ukazom imenoval na predlog predsednika vlade poslanca Bela Lukácsa za predsednika madžarske vladne stranke, bivšega državnega podtajnika v pravosodnem ministru Štefana Antala pa za ministra brez listnice. (Piccolo.)

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Brezplačen zdravniški pregled

Ljubljana, 17. aprila. Visoki komisariat obvešča prebivalstvo, da bo splošna zdravstvena avtokolona vrhila brezplačno službo pri Gihonemnici na Zaloški cesti dne 20., 21., 22., 23., 24. in 25. aprila ter pri šoli na Grabnu, Cova zova cesta, dne 27., 28., 29. in 30. aprila. Kakor je znano, ima avtokolona zobo-zdravniški, očesni, radiološki, internistični, oddelek za otroške bolezni ter oddelek za bolezni v ušesih, nosu in grlu. Zdravljenja potrebnih se lahko prijavijo na omenjenih mestih ob imenovanih dneh od 15. do pol 18. ure v svrhu brezplačnega pregleda in zdravljenja po specialitah, ki so gornjim oddelkom dodeljeni.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja, 19.: ob 14. uri: Jurček, Mladinska predstava. Izven. Cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30 uri: Voda. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Ponedeljek, 20.: zaprto. Torek, 21.: ob 17.30 uri: Konto X. Red Torek. Sreda, 22.: ob 17.30 uri: Ifigonija. Red Sreda.

Pavel Golja: »Jurček«. Mladinska predstava v 5 slikah. Dejanje pokaže, kako so posebej priljubljene prirode: Vener, Nevhita, Snežak in razne živali naklonjene dobremu Jurčku in mu pomagajo s svojimi čudežnimi darovi: petelinčkom, zvončkom in pahico do trajne sreče, ki jo nesebno deli tudi drugim potrebnim. Igrali bodo: Potokar-Trobont, Peček-Pišček, Raztresen-Meh, Simičič-Jurček, Drenovec in Gabričičeva roditelja. VI. Skrbinski-Veter, Gale-Nevhita, Brezgar-Snežaka, Starčeva-vilo, Košič-možička, Prosenik-krčmarja Rakarjeva-Urso, Košta-Petra. Režiser in inceptor ing. arh. B. Stupica, scenska glasba B. Adamič.

Jože Vombberger: »Voda«. Vesela spletki, ki jo zasnuje v občo korist vaščanov kiper Kopriva, je naslikana na satiricnem način. Gre za zgraditev vodovoda, zaradi katerega se vas ne more zediniti. Igrali bodo: župana Cesar, županjo P. Juvanova, hčer V. Juvanova, Katro Simičičeva, Koprivo Gregorin, Jakopič Gale, Ažmana Potokar, Hrbarič-Rakarjeva, poštarja Stupica, Martina Presetnik, Knetra Bratina, Primožka Lipah, Jerana Brezgarja, Špina Peček, Robasa Plut, Ljuzerja Vertin, Simna Košič, Tinčeta Kralj. Režiser: Milan Skrbinskič.

Drama pripravila v režiji Frana Lipaha Golarjevo »Vdovo Rožinko«. Premiera bo prihodnji teden za red Premierski.

DRAMA

Nedelja, 19.: ob 14. uri: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30 uri: Don Pasquale. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. Ponedeljek, 20.: zaprto. Torek, 21.: zaprto. Sreda, 22.: ob 17.30 uri: Madame Butterfly. Red A.

J. Beneš: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. V partiji poročnika Tomca bo nastopil Edo Venderlik, ki ga pozna gledališko občinstvo iz nekaterih nastopov v Drami. Ostala zasedba partij je sledeča: župan Matije-Zupan, njegova hči Lenka-Barbičeva, Hela Fieldova-Japljeva, tenor Klement-B. Sancin, reporter Riba-M. Sancin, Maruša-Poličeva, občinski sluga-Rus. go-dec-Simončič. Dirigent: R. Simonič. koreograf: ing. P. Golovin.

Opozarjamo, da se bo vrhila v nedeljo ob 17.30 namesto najavljene Gluckove opere »Orfej in Evidika«, predstava Donizettijeve komične opere »Don Pasquale« v naslednji zasedbi: Don Pasquale-Betetto, Malatesta-Janko, Ernesto-Sladoljev, Norina-Mlejnjkova, notar-Jelnikar. Dirigent A. Neffat, režiser R. Primožič, zborovodja R. Simonič.

Iz Novega mesta

n— Živilski trg. Petkov živilski trg je bil ponovno prav dobro založen z najpotrebnejšimi živila. Na trgu je zdaj največ zanimanja za razna semena, s katerimi so posebno točno okoličani kar dobro založili trg. Dokaj je bilo na razpolago tudi mlečnih izdelkov. Med zelenjavo je bilo največ radica, regrata in špinaca. V zadostni meri pa je bil trg tudi založen s krompirjem, fižolom, korenjem, kisljo repo in zeljem. Od domačega sadja je bilo naprodaj nekaj košar jabolk, več pa je bilo domačega suhega sadja in uvoženega sadja.

n— Opozorilo lastnikom gozdov. Po nalogu Visokega komisariata se opozarjajo vsi lastniki gozdov, da so predpis zakona o gozdih še v polni veljavi. Tudi zdaj je še treba predložiti za vsako nameravano sečnjo predlog v treh izvodih in to bodisi v odobritvi, bodisi v veljast. Isto velja tudi glede predlogov za vzgojo gozdov. Proti nim, ki bi tega opozorila ne upoštevali, se bo postopalo po zakonu.

n— Nesreče pri delu. V Gornjih Selah pri Dobrnju je 28letni posestniški sin Alojzij Trlep vozil iz gozda domov listje. Po nesreči je padel pod voz ter pri tem zadobil težke poškodbe po glavi in rokah. — V Trebči vasi pri Dvoru je vozil gnoj na njivo 64letni posestnik Franc Kocjančič. Na polju pa se je voz zvrnil na Kocjančiča, ki ima poleg zunanjih poškodb zlomljeno roko. — V Selah pri Šumberku je oral 43letni posestnik Jože Zaletel. Na lepem so se mu spuščili voze in je Zaletel palel pod plug, ki ga je nevarno porezal po nogah. — Ponesrečenci leže v kanljiški bolnišnici.

Največja podmornica na svetu potopljena

Stockholm, 18. apr. d. Iz Londona javljajo o izgubi največje podmornice na svetu »Surcouf«. Londonsko poročilo pravi, da je glavni stan tak zvanih svobodnih francoskih mornariških sil objavil posebno poročilo, da podmornico »Surcouf« že tako dolgo pogrešajo, da se mora smatrati za izgubljeno.

Potopljena podmornica je imela 4300 ton in je bila zgrajena l. 1929. Podmornica je bila oborožena razen s torpednimi cevmi še z dvema 8-palčnima topovima in je imela na krovu pripravo za oskrbovanje manjšega izvidniškega letala. Podmornica je svojočasno veljala petkrat toliko, kakor veljajo normalne podmornice. Njen akcijski radij je znašal skoraj 20.000 km. Posadka je štela normalno 150 moč.

Gospodarstvo

Singapur bo novo japonsko središče za Jugovzhodno Azijo

V štirih mesecih so Japonci v Vzhodni Aziji zasedli področje, ki se razteza od Salomonovih otokov na vzhodu do zapadne obale Birme, to je preko 65° geografske dolžine, kar ustreza razdalji med obalo Portugalske do Teherana v Perziji. Od severa proti jugu pa se razteza sedaj območje japonske oblasti od Kurilskih otokov od sredine otoka Sahalina do otoka Christmas, južno od Jave, to je preko 65° geografske širine, kar ustreza razdalji od Petrograda do sredine Afrike pri Sansbaru ali pa razdalji od New Yorka do sredine južne Amerike pri Rio de Janeiro. V tem ogromnem področju leži glavno mesto Japonske razmeroma daleč na severu, in znaša samo razdaljo od Tokia do Batavie preko 6000 km, to je tako daleč, kakor od Prage do Addis Abebe.

Razdalje, s katerimi moramo računati v tem novem vzhodnoazijskem prostoru, so tudi za moderna prometna sredstva tako velike, da Japonska trajno ne bo mogla izhajati brez posebnega upravnega in gospodarskega središča na jugu. Zato je naravno, da si je Japonska izbrala kot novo upravno in gospodarsko središče južnega dela vzhodnoazijskega prostora mesto Singapur, ki so ga Japonci prekrstili v Sonan. Mesto Singapur je določeno, da bo postalo tudi središče ladjedelne industrije vsega japonskega imperija. Japonci že pripravljajo velikopotezne načrte za izgraditve te industrije v Singapur. Iz najnovejših poročil je razvidno, da bo tudi vsa trgovina, ne samo Malajskega polotoka, temveč tudi otočja bivše Nizozemske Indije in ostalega področja Vzhodne Azije koncentrirana v Singapur, kjer se bodo stekale tudi vse zračne prometne zveze razsežnega južno-azijskega prostora. Iz Singapura bodo Japonci upravljali in dirigirali »gospodarstvo s kavčukom, kovinami in ostalimi proizvodi Jugovzhodne Azije in vsi znaki kažejo, da bo Singapur postal drugo mesto japonskega imperija.

Težavna oskrba Francije s tekstilnimi surovinami

Franciji se brido kaže, da pred vojno ni nič storila za samoskrbo s tekstilnimi surovinami, bodisi sintetičnimi, bodisi naravnimi, ki bi jih lahko pridobivala v svojih obsežnih kolonijah. Tako se je morala Francija do poloma oskrbovati z inozemskimi tekstilnimi surovinami v obsegu 96%. Dolgo so tudi v francoski javnosti vladali neupravičeni predsodki proti umetnim tekstilnim vlaknom. Tekstilna industrija pa se ni lotila izdelovanja umetne svile in celulozne volne v večjem obsegu tudi zaradi tega, ker Francija nima na razpolago odvečnih količin lesa in celuloze.

Ko pa je decela prenehal uvoz prekomorskih tekstilnih surovin, so se končno tudi Francozi odločili, da pospešijo proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken. Pozno so spoznali, da je celulozna volna spričo napredka tehnike izdelovanja danes v suhem stanju že odpornjša kakor sta bombaž in volna in da v mokrem stanju po odpornosti že doseže bombaž in volno. Tako se je leta 1941. povečala francoska proizvodnja umetne svile na 31.000 ton, za leto pa je predvideno povečanje proizvodnje na 45.000 ton. Industrijo celulozne volne pa je bilo treba decela znova izgraditi. Lani je proizvodnja celulozne volne dosegla 21.000 ton, leto pa bo predvidoma narasla na 40.000 ton, kajti velika nova tovarna v Roannu bo v kratkem dogotovljena. Šele lani so Francozi za celuložno volno ustvarili svoj izraz »fibranee«.

Rastjoči pomen pa dobivajo tudi ostala sintetična vlakna. Že pred vojno se je Francija zanimala za proizvodnjo »lanitala« po italijanskih patentnih izkušnjah (iz posnetega mleka odnosno kazeina) in danes izdeluje polkrušno tvornica v severni Franciji mesečno 40 ton lanitala. V zadnjem letu pa so pričeli polkrušno proizvajati tudi sintetično surovino »nylon«. Proizvodnja »nylona« se je razvila tudi v Zedinjenih državah. Nedavno smo poročali iz letnega poročila družbe Montecatini, da je tej družbi uspelo prebroditi prvotne tehnične težave pri proizvodnji »nylona«. Navzlic temu, da družba ni mogla uvoziti specialnih ameriških strojev, ji je uspelo spraviti v tek proizvodnjo »nylona«, ki ni uporabljen samo za izdelovanje sintetičnih tekstilnih vlaken, temveč tudi za izdelovanje umetne usnje, diake za krtače in za druge tehnične potrebe ter na mnogih specialnih področjih nadkrijujo naravni proizvod. V zadnjem času je tudi francoski kemični koncern Rhone-Poulenc pričel izdelovati ta »nylon« in pričakuje, da se bo ta panoga proizvodnje tekstilnih vlaken naglo razvila. V celoti bo leto dosegla francoska proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken 100.000 ton.

Francija pa se je začela zanimati tudi za pridobivanje naravnih tekstilnih vlaken, doma kakor tudi v kolonijah. Tudi na tem področju je mnogo zamudila. Z raznimi ukrepi, pospešuje proizvodnjo volne in bombaža (v kolonijah) in zlasti svilenih kokonov na podlagi starih tradicij in izkušaj. V prejšnjem stoletju je Francija krila vso potrebo močno razvite industrije svile z domačo surovino, potem pa je ta panoga proizvodnje skoro decela propadla. Letos pričakuje, da bo mogoče proizvodnjo dvigniti na 5%, normalne potrebe pa v industriji svile. Kot nadomestek za jutro pa bodo uporabljali vidna rastlina »genista« (lakotnik, nem. Ginster), ki je razširjena v Južni Franciji. Za predelovanje teh vlaken so zgradili novo tvornico v departementu Isère, obstoja pa še nekaj manjših obratov. Vlakna od te rastline bodo uporabili za mešanje z volno in umetno svilo, pri čemer se opirajo na dobre izkušnje, ki jih je na tem področju že zabeležila italijanska tekstilna industrija. Uspehi, ki so bili zabeleženi v Italiji, so vzbudili tudi v hrvatskih gospodarskih krogih zanimanje za to rastlino, ki jo Hrvatji imenujejo »brnistra« in raste v prvih hrvatskih krajih, kjer so iz nje že v prejšnjem stoletju izdelovali preje za izdelovanje kmečkega platna, za vrvarstvo in za izdelovanje čipk.

Francoska oblastva računajo, da bodo v letošnjem letu pridobili okrog 200.000 ton sintetičnih in naravnih tekstilnih surovin, kar krije 40%, normalne potrebe, pri čemer pa je treba upoštevati še možnost uvo-

za umetnih tekstilnih vlaken iz Nemčije in okolnost, da je potrebna sedaj manjša kakor je bila v normalnih časih.

Gospodarske vesti

== Prenos zavarovalnih poslov na Južnem Štajerskem in Gorenjskem. Kakor poročajo nemški listi, so bila od 2. do 12. t. m. v Ljubljani pogajanja zaradi prenosa zavarovalnih poslov, ki se nanašajo na zavarovanja na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem. Gre za prenos poslov bivših jugoslovenskih zavarovalnic, ki jim poslovanje na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem ni dovoljeno. Te posle bodo prevzle nemške zavarovalnice.

== Plin v vojnem gospodarstvu. Pod gornjim geslom je Nemčija priredila na milanskem velesejmu, ki je bil nedavno odprt, posebno razstavo, ki zbujajo pri obiskovalcih veliko pozornost in zlasti prikazuje številno uporabo plina v industriji in v gospodinjstvu. V zvezi s to razstavo so na povabilo Nemške trgovinske zbornice za Italijo prispevali v Milano nemški strokovnjaki za plin. V Milano se je pričela posebna konferenca, na kateri razpravljajo o specialnih vprašanjih stroke s posebnim ozirom na potrebe polnopolnega izkoriščanja premožne energije kakor tudi o ostalih gospodarskih problemih Evrope, ki so s tem v zvezi.

== Bilančna seja Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo. Včeraj je bila bilančna seja Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani. Na seji je bilo sklenjeno predlagati, da se porazdeli čisti dobiček v znesku L. 1.008.544.88 po dosežanih načelih in da se izplača 10% dividenda. O izbor je sklican za 7. maj 1942 ob 11. dopoldne.

== Omejitev potrošnje železa v Švici. Švicarska vlada je za razne svrhe preprečevala uporabo litiga železa in litiga jekla, in sicer za kanalizacije, centralno kurjavo, peč, razne instalcijske predmete in izdelke, ki se uporabljajo v uradih in gospodinjstvu.

== Družba Fiat na Hrvaškem. Kakor smo že poročali, je furinska družba Fiat ustanovila v Zagrebu družbo Fiat, jugoslovansko avtomobilsko prometno d. d. Nova družba je bila sedaj vpisana v trgovinski register z glavnico 1 milijon kun. Na ustanovnem obnem zboru je bil izvoljen baron ing. Carlo Eduardo Smidt de Friedberg iz Zagreba za predsednika, knez Tasilo Fürstenberg iz Turina pa je bil izvoljen za podpredsednika družbe. V upravi sta nadalje dr. Mirko Thaller (Zagreb) in Vladimir Jurlo (Zagreb), za ravnatelja pa je postavljen Aleksander Baumeister.

== Pospeševanje industrializacije na Hrvaškem. Te dni je bila izdana posebna zakonska odredba, ki določa, da lahko dobe osebe in tvrdke, ki žele ustanoviti industrijska podjetja, ki so za Hrvaško posebno važna, ali nameravajo povečati obstoječa podjetja, posebne ugodnosti v obliki popusta pri davkih, carinah in taksah, zlasti pa v obliki olajšav pri uvozu surovin. Za izdajanje takih ugodnosti je pristojno ministrstvo za obrt, industrijo in trgovino v sporazumu z zakladnim ministrom, ki smeta v posebno važnih primerih dati novoustanovljenemu podjetju tudi hipotekarno posojilo do višine dvojne vplačane glavnice. Vse v zakonski odredbi predvidene ugodnosti pa se lahko priznajo le domačim podjetjem, pri čemer se kot domača podjetja smatrajo ona podjetja, pri katerih je vsaj 51% delniške glavnice v hrvaških rokah.

== Rumunski državni proračun. Redni rumunski državni proračun, ki je stopil v veljavo 1. aprila, predvideva 72,5 milijarde lejev rednih izdatkov (za 27,7 milijarde več nego v prejšnjem letu). Poleg tega rednega proračuna, ki vsebuje za 18,7 milijard lejev normalnih izdatkov vojnega ministrstva, je še poseben vojni proračun za narodno obrambo v višini 21 milijard lejev. Nadalje je poseben proračun za novi pokrajini Besarabijo in Bukovino v višini 6 milijard (pri 0,8 milijarde lejev dohodkov) in poseben proračun državnih podjetij v višini 113 milijard. Tako znaša celotni proračun 212 milijard lejev, od katerih se bo 36 milijard krilo iz nemškega posojila. Ob enem javljajo računski zasključek za leto 1940/41, ki obsega skupne izdatke v višini 150 milijard lejev.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 19. APRILA 1942-XX

8: Poročila v slovenščini. 8.15: Poročila v italijanščini. 8.30: Koncert organista Marcela Sinatra. 11: Prenos pete mase iz bazilike Presv. Oznajenja v Firenci. 12: Razlaga evangelija v italijanščini (Zappaterreni). 12.15: Razlaga evangelija v slovenščini (P. Sekovanič). 12.35: Fantje na vasi (spremlja kmečki trio). 13: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Pojte z namj — Orkester vodi dirigent Angelini. 13.45: Pesmi vojne časa. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Radijski orkester in komorni zbor vodi dirigent Šijanec: Opera glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Kofol Franc: Skropljenje sadnega drevja — predavje v slovenščini. 17.35: Na harmoniko igra A. Stanko. 19.30: Poročila v slov. 19.45: Pisana glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Fantazija znanih filmskih pesmi — orkester vodi dirigent Spaggiari. 21: Koncert sopranistke Ksenje Kuševje in basista Toneta Pearovčiča. 21.30: Ranzatjeva glasba — orkester vodi dirigent Petralia. 21.5: Koncert čelista Kamila Oblacha. 22.45: Poročila v italijanščini.

Hudih viharji ob španski obali

Madrid, 18. aprila d. Na španski obali Sredozemskega morja dirvajo že nekaj dni zelo hudih viharji. Celotno vrsto manjših ladij, ki so bile na odprtem morju pogrešajo, iz Tortoze poročajo, da samo v tamkajšnji luki pogrešajo 3 ribiške ladje, 5 jadrnic in 1 motorno tovarno ladjo z 200 tonami. Vse te ladje so se bržkone potopile. V zvezi z viharjem je nastopilo tudi močno deževje, ki je ponekod povzročilo poplave. Voda v reki Ebro se je dvignila 5 m nad normalno.

Zadnji ljubljanski meščani

Ko je pred kratkim umrl najstarejši ljubljanski prostovoljni gasilec Ivan Perme, je naznanjala črna zastava na palači meščanske imovine, ki jo Ljubljanci imenujejo po nekdanjem okrožnem uradu kresja, da se je zopet zmanjšalo število ljubljanskih meščanov. Povečati se namreč število ljubljanskih meščanov ne more, ker jih zakon o mestih iz l. 1934. več ne pozna. Mestni svet ljubljanski ne more več zaslužnim občanom deliti te časti, ki sedanjo Ljubljano veže z njeno ponosno preteklostjo.

Po sedanjih postavah so vsi občani enaki. Za mesto in narod najbolj zaslužnim pa sme mestni svet podeljevati samo še čast častnih članov mestne občine ljubljanske, a pred zakonom o mestih je bila največja čast, ki je mogla Ljubljano z njo koga olikovati, častno meščanstvo. Tako ima Ljubljana danes samo še dva častna meščana Engelberta Gangla in dr. Dinka Pucarja, ki jih je s tem najvišjim odlikovanjem počastila sedanja mestna uprava gotovo po pravici in z odobravanjem vsega naroda.

Število častnih članov mestne občine ljubljanske se po zakonu o mestih še vedno lahko dopolni in poveča z izvolitvijo novih, nikakor pa po zakonu ni mogoče dopolniti števila meščanov. Zato se število meščanov vedno manjša ter jih danes Ljubljana šteje samo še 33. Od oktobra meseca 1939. je namreč črna zastava na palači meščanske imovine naznanjala Ljubljani smrt naslednjih za mesto zaslužnih mož — meščanov: Engelberta Franchettija, Karla Krušiča, Ivana Permeta, Andreja Šarabona, Ivana Tomažiča ter Antona Zgonca, en meščan je pa sklenil Ljubljano zapustiti in odločiti svoje domovinstvo.

Na čelu ljubljanskih meščanov je načelnik odbora za upravo meščanske imovine, ugledni pekovski mojster ter član mestnega sveta ljubljanskega Avgust Jenko, ki res združuje vse tradicionalne vrline ljubljanskega meščana.

Od leta 1854. namreč upravlja meščansko imovino mestna občina ljubljanska s posebnim odborom, ki ga voli občinski svet izmed meščanov. Ta odbor 6 meščanov upravlja meščansko imovino ter svetuje mestnemu svetu podpore, ki jih imajo pravico dobivati meščani iz dohodkov meščanske imovine, torej iz dohodkov palače meščanske imovine ali kresije ob tromeštvju.

S častjo meščanov je namreč zvezana tudi pravica do podpore, če so jo potrebni. Poleg prej imenovanega načelnika Avgusta Jenka žive danes in uživajo meščansko čast v Ljubljani samo še naslednji gospodje: Ivan Breskvar, ključavničarski mojster na Sv. Petra nasipu 24; Josip Cepuder, šolski upravitelj v p. v Sv. Florijani ulici 22; član Narodnega gledališča v p. Anton Cerar-Danilo; Anton Dekman, trgovec in tovarnar na Ambroževem trgu št. 10; Jakob Furlan, šolski upravitelj v p. v Komenskega ulici 14; Egidij Jeras, sodarski mojster, na Hranilnični c. 10; Anton Kadunc, strojni ključavničar v Igriški ulici 15; mizar Tomaž Kavčič v Gosposki ulici 10; mesarski mojster Ivan Košenina; krovski mojster Ivan Kriznar v Hrenovi ul. 9; notar dr. Andrej Kuhar v Dalmatinovi 7; trgovec Franc Leskovic v Sv. Florijani ul. 1; gostilničar Josip Maček v Krojaški ul. 8; čevljarški mojster Franc Medić na Zrinjskega cesti 5; posestnik Tomaž Mencinger v Pražakovi 10; Janko Maklar, profesor v p. v Ilirski 25; železniški uradnik in posestnik Ludovik Maklar v Jenkovi 22; mesarski mojster Franc Ocvirk na Poljanskem nasipu 48; trgovec in posestnik Josip Olup na Starem trgu 1; Alfonz Paulin, profesor v p. v Petarčevi ulici 14; Alojzij Potočnik, učitelj v po. na Cesti 29. oktobra št. 9; mizarski mojster Simon Praprotnik v Jenkovi 8; delavec Anton Priteklj v Jenkovi 9; vrtnar Ivan Sever v Ulici sv. Marka št. 31; Albert Sič, profesor v p. v Gradaški ulici 18; knjigovoz Ivan Skubic na Resljevi c. 1; tiskar Anton Sterlekar v Janežičevi ul. 12; trgovski poslovodja Karel Tekavčič na Mussohljnjem trgu 15; odvetnik dr. Fran Tominec v Ciri Metodovi 16; mizarski mojster Ignacij Vehar v Gradaški ul. 2; dr. Fran Windischer, glavni tajnik ZTOJ v p. in predsednik Narodne galerije v Puciničevi ul. 15; gostilničar Anton Vrhovec na Poljanski c. 58; starnar in krojač Ivan Zajo na Galusovem nabrežju 17; tiskar Vinko Zajo na Cesti 29. oktobra št. 23; pekovski mojster Matjaž Zalar na Starem trgu 3; tiskar Henrik Zirkelbach v Mali čolnarski št. 9 in inž. Franc Žužek, grabeni svetnik v p. na Cesti 29. oktobra.

Ta razmeroma mala skupina za Ljubljano zaslužnih in poštovanih mož dandanes predstavlja vso slavno in ponosno tradicijo nekdanjega ljubljanskega meščanstva. Kdor v prejšnjih stoletjih v Ljubljani ni bil meščan, ni smel začeti nobene obrti niti odpreti trgovine, saj je bilo drugačna dvema stanovoma, namreč duhovskemu in plemenskem stanu prepovedano trgovati in se pečati z obrtjo. Izmed meščanov so bili izbrani člani magi-

ZAUPNA POSVETOVALNICA

Na »Zaupno posvetovalnico« se v osebni zadevi lahko zaupno obrne vsak. Za odgovor je treba poslati: točno opisano zadevo, v kateri se želi nazveta, rojstne podatke, spol, poklic in izobrazbo. Za analizo lastnega značaja ali značaja kake druge osebe je treba priložiti še rokopiis (s črnilom). Za vsako vprašanje naj se priloži kupon, ki je uvrščen v vsako nedeljsko številko »Jutra«. Anonimna vprašanja ne bodo upoštevana. Tajnost je zanj zanesljiva.

Kakor smo že sporočili, prihaja na našo »Zaupno posvetovalnico« toliko dopisov, da ne moremo na vse odgovorjati v ponedeljskih številkah. Zato bomo odslej odgovore objavljali tudi med tednom in sicer v četrtkovih številkah. Le pretekli teden je bilo izjemno 14 odgovorov priobčenih v petkovih številkah.

strata, torej člani notranjega in zunanega sveta ter občine. Magistrat ljubljanski, ki ga danes imenujemo mestni svet, je imel v prejšnjih stoletjih vso oblast v Ljubljani in tudi vso solno oblast ter je celo izrekal sodbe na smrt po razpravi mestnega sodnika. Za meščane, ki se niso mogli več preživljati in so prišli v stiske, je bilo že v srednjem veku ustanovljeno meščansko zavetišče ali meščanski špital z lastno cerkvijo sv. Elizabete, ki se je spominjamo predvsem iz časov reformacije. Meščanstvo je to svojo socialno ustanovo podpiralo z vsemi močmi in sramota bi bila, če bi se meščanskega špitala meščan ne

Stoletnica iznajdbe fotografije na steklo

Slovenec Janez Puhar je bil ne samo izumitelj, ampak tudi slikar in pesnik

Prvo slovensko pisano sporočilo o Puharjevem izumu so prinesle »Novice« leta 1849, ki so takrat zapisale: »Mi pa spominimo te iznajdbe posebno s tem namenom, da se našim rojakom povernimo te iznajdbe, ki so namreč našim naslednikom, in da ne bojo kdaj naši nasledniki ta iznajdba, če se jim iz družih krajev ozna, kot ptujo iznajdbo občudoval, ampak de bojo vedili, da je svitlopisec na steklene ploše naš rojak gosp. Puhar našel — in de se takó čast izumiteljku ohrani.«

Pozabljen izumitelj

Letos, ko 19. aprila potéče 100 let njegovega izuma fotografiranja na steklene ploše, se moremo tudi mi sicer le s skromno hvalečnostjo, toda moškimi ponosom spomniti moža, ki mu vkljub izrednim duševnim zmčnostim, neutrudnemu delu in doseženim uspehom ni bilo usojeno, da bi se njegovo ime bielelo v zgodovini fotografije poleg Niepce, Daguerreja in Talbota. Dobra sreča se mu ni smehljala v življenju, nemila usoda pa ga spremlja celo po smrti. »Novice«, ki so ga l. 1864, ko je umrl, še slavile: »V zgodovini naših ostane Puharjevo ime častito«, so ga še isto leto, ko naštevajo izume v fotografiji, že pozabile in pozabljen je ostal okoli celih trideset let, dokler ga nista l. 1893 Müller in dr. Fr. Lampe znova odkrila. Ob stoletnici njegovega rojstva l. 1914. je g. dr. Mal započel akcijo, da bi se mu v Kranju postavil spomenik, toda vihar svetovne vojne ga je prislil, da se mu je oddolžil samo s toplim člankom: »V naših srcih mu postavimo raje trajen spomenik in kadar je treba, ne plašimo se pred svetom za stopati pravo in prvenstvo njegovih iznajdb, marveč izpovejmo glasno in ponosno, da ta mož je bil naše gore liste. Iz istega razloga so propadli načrti in pred poljudnim letom začeto delo, vendar ne popolnoma: kipar g. Smrdur je izgotovil osnutek Puharjevega doprsnega kipa.

Janez Puhar se je rodil 26. avgusta 1814 kot mestni sin ne posebno premožnih staršev. Njegov starejši brat Matej je bil duhovnik, vešč botanike, priznan homeopat, izboven pevec in je v slovenski glasbeni zgodovini znan kot kompozitor nekaterih cerkvenih pesmi. Od treh sester je posebno slavila Francka, ki je bila odlična pevka. Janez, ki je bil izredno talentiran, je najprej obiskoval normalno v Kranju, potem pa gimnazijo v Ljubljani. Že v gimnazijskih letih si je prisvojil popolno znanje italijanske, francoske in angleščine, v višjih razredih pa se je zlasti oprjel matematike, astronomije, fizike in kemije. Posebno veselje in nadarjenost je imel tudi za glasbo in slikarstvo. Po dovršenih gimnazijskih študijah je na materino željo vstopil v semenišče in bil 1838 posvečen v mašnika. Prva službena mesta je imel na Dolenjskem: v Leskovcu pri Krškem, Svibnem in Metliki, odkoder je bil 4. februarja 1842 prestavljen na Gorenjsko v Ljubno, odtod pa v Radovljico. Najdalje je služboval na Bledu (1846—1853), ki mu je zaradi svoje lepote in možnosti občevanja z nasobaženimi tujci, ki so radi tja prihajali, posebno prirasel k srcu, ter v Cerkljah. Pozneje je bil še v Smledniku, Kamniku in na Dovjem. Bolan se je vrnil v Kranj k svojem in umrl 7. avgusta 1864. Ker je bil skromen, prijazen in radodaren, ga je imelo ljudstvo povsod rado. Stanovski tovariši pa so mu po krivici očitali, da zaradi vednega eksperimentiranja zanemarljivo dušnopastirsko službo. Kaplan je ostal vse življenje.

Da laže razumemo pomen Puharjeve iznajdbe, pogledimo tedanje stanje fotografije. Dne 19. avgusta 1839 je fizik Arago objavil na svečani seji pariške akademije znanosti natančen opis Niepcejevega in Daguerrejevega izuma izdelave slik s pomočjo svetlobe in kemičnih postopkov, ki so dobile naziv daguerreotipije. Postopek je naslednji: posrebrene bakrene plošče se izpostavi jodovim param, osvetli, razvije latentno sliko v parah živega srebra in dobljeno pozitivno sliko ustali s kuhinjsko soljo; za ustalitev slik se je pozneje začelo uporabljati popolnejše sredstvo, natrijev tioulsulfat. Še isto leto se je pojavil Anglež Talbot z iznajdbo fotografij na papir, ki ga je prepoznal s srebrenimi solmi. Papir je mogel napraviti z voskom prosolen in tako je prišel do kopiranja slik. Če izvajamo Puharja, je način fotografiranja ostal skoraj nespremenjen pri daguerreotipijah. Glavno vprašanje, ki so ga skušali rešiti, je bilo, kako zmanjšati dolge osvetlitvene čase in priti do momentnih posnetkov, kar se je posrečilo z uporabo broma namesto joda.

Puharjevo delo

L. 1839 je bil Puhar že kaplan na Dolenjskem. Ker se je več o Daguerrejevem izumu razširila po svetu s čudovito naglico, je Puhar verjetno še to leto zvedel o njem in se zanj navdušil. Začel je izdelovati daguerreotipije, kar pa je bilo zaradi posrebljenih plošč zvezano s precejšnjimi stroški, ki jih ubogi kaplan gotovo ni zmogel, in samostojno misleči Puhar je začel premišljevali, kako bi do slik prišel po cenejši poti. To pa ni bil edini motiv, ki ga je privedel do iznajdbe. Z daguerreotipijami je bil problem izdelave fotografij principielno rešen, vendar teh fotografij ni bilo mogoče razmnoževati. Talbotov način razmnoževanja slik je bil sicer možen, toda

spomnil naj v svoji oporoki. Zato je premoženje meščanskega špitala sliho naraslo, kakor nam pričajo v mestnem arhivu debeli urbarji te ustanove. Meščanski špital je v prejšnjih stoletjih imel hiše in vrtove po vseh ulicah tedanje Ljubljane, kmetije, travnike, njive in gozdove pa po vsej bližnji in daljni okolici tja do Krima in Škofje Loke. Zato je bil pa tudi upravitelj tedanje meščanske imovine ali špitalski mojster skoraj največji gospod v Ljubljani. Ko ga je magistrat izvolil, so ga mestni očetje v slovesnem sprevodu z muziko in med pokanjem topov na Graju spremlili v špital.

Privilegiji in pravice, ki so jih ljubljanskemu meščanstvu skoraj razpisno dajali vladarji, da si zagotovijo skrb meščanstva za mestno obzidje in utrdbe, prav tako pa

prikohe naklonjenost meščanstva v boju proti oblasti željnemu plemstvu, vse te predprave so dandanes samo še častitljivi pergamenti v mestnem arhivu. Edino čast meščanstva nas še spominja na nekdanjo veljavnost in moč ljubljanskih meščanov, ki so se vedno odlikovali v junaških bojih pri obrambi mesta, pri varstvu svojih pravic, pri socialnem delu in poštrevnosti za someščane in pri prizadevanjih za napredek, lepoto in čast Ljubljane.

Današnji meščani so preistavniki nekdanje velike in trdne meščanske zavesti in najsvetelješe ljubezni do mesta Ljubljane. Zato jim pa vse prebivalstvo ljubljanskega mesta želi, naj bi še dolgo uživali svojo veliko čast in s svojim zgledom spodbujali soobčane k poštrevnosti meščanski zavesti!

precej nepopoln. Da se je Puhar zlasti ukvarjal s problemom razmnoževanja in kopiranja slik, sledi iz članka, ki je izšel 10. maja 1841 v »Carniole«, kjer J. K-e poroča iz Metlike o važni iznajdbi, s katero je mogoče mehničnim potom precizno posneti pisavo, litografije in jeklotne risbe in ki more služiti za kopiranje daguerreotipij: ne navaja pa izumitelja. Ker je nato »Innenösterreichisches Industrie- und Gewerbe Blatt« prinesel članek, ki je izražal dvom nad to iznajdbo, je 18. junija 1841 izšel v »Carniole« odgovor s podpisom J. P-r. Nepopolni opis postopka, ki je naveden v teh dveh člankih, se sklada s poznejšimi Puharjevimi navedbami. Vendar je treba za datum njegovega izuma vzeti 19. april 1842, ker ta datum sam navaja pri opisu izuma, ki ga je l. 1850 postal dunajski akademik znanosti. To se ujema tudi s člankom: »Neu erfundenen Verfahren, transparente Heliotypen auf Glasplatten darzustellen«, ki je izšel 28. aprila 1843 v »Carniole« s podpisom J. P., Caplan in Oberkrain. V njem se bavi s teoretično razlago nastanka slik ter pri tem navaja, da je njegov izum star eno leto.

Steklena plošča podlaga in nosilec fotografske slike

Puharjev fotografski postopek je kratko naslednji: očisto stekleno ploščo je prevlekel s tanko plastjo žvepla in jo izpostavil jodovim param. Pri osvetlitvi so na ploščo delovale pare živega srebra; tako dobljeno slabo vidno sliko je očistil z bromovimi parami in jo ustallil z alkoholom.

Kaj ima torej Puharjev postopek skupnega z Daguerrejevim in v čem se od njega razlikuje? Nekaj kemikalij: jod, brom in živo srebro imata skupno oba postopka, a mesto dragih posebnih bakrenih plošč rabi Puhar z žveplom prevlečene steklene plošče. Daguerre rabi živo srebro za razvijanje slike, Puhar samo deloma, brom pa za ojačitev slike. Razlika je tudi v postopku ustallitve slike; pri Daguerrejevem se je ohranil do danes, se slika ustali s kuhinjsko soljo ali natrijevim tioulsulfatom, pri Puharjevem pa z alkoholom. Zanimivost Puharjevega postopka je tudi to, da je suh, da dela samo s parami in ne rabi kopel. Najvažnejše pri njegovem fotografskem procesu pa je dejstvo, da je uvedel stekleno ploščo za podlago in nosilec fotografske slike. Res je Niepce že l. 1822 reproduciral portret Pija VII na stekleno ploščo, toda to je bil le enkratni poskus in Puhar zanj ni vedel. Puhar je stekleno ploščo dosledno uporabljal za nosilec fotografske slike in s tem dal fotografiji popolnejše sredstvo za kopiranje, kakor je to mogel storiti Talbot. V svetovni literaturi zgodovine fotografije se Puharjevo ime niti ne omenja; njegov izum pomotoma pripisujejo Herschelu, ki je šele 1847 predlagal Niepceju de Saint Victorju nadomestiti papir s steklom.

SPORT

O rekordu, ki ni bil rekord

Francoski tekač Valmy je tekal samo 10,6 in ni dosegel novega francoskega rekorda na 100 m

Nedavno se je v francoskih sportnih krogih razširila presenetljiva vest, češ da lanski državni rekord, ki ga je postavil najvidnejši francoski atlet Valmy s časom 10,5, ni bil dosežen v neoporečnih okoliščinah. Novinar, ki je spravil to senzacijo v javnost, je vedel povedati tudi to, da je bil rekordni čas priznan samo zaradi tega, ker so nekateri vodilni funkcionarji zveze pokazali preveč popustljivosti nasproti vsem pravilom in pravilnikom. Razni časomerilci, ki so tudi sodelovali na oni prireditvi, so baje zatrjevali še, da sploh ni bil dosežen nov rekord, temveč je bila samo izravnana stara najboljša znamka, ker je znašal povprečno zabeležni čas vseh časomerilcev samo 10,6, ne pa 10,5. Zadeva je vzbudila precej neljubih komentarjev, tako da je nazejandje prišla na uho tudi komisarju za sport Borotri, ki je nato odredil preiskavo, da se stvar razčisti in kaznujejo ljudje, ki so odgovorni za to slabo reklamo francoskemu sportu.

V enem italijanskih listov iz katerega posnemamo to informacijo, je izšel v zvezi s tem značilnim dogodkom za francoski sport, daljši komentar, ki daje nekaj vplogleda v take in podobne »slabosti« francoskega sporta, kakršne smo imeli priliko opazovati že marsikdaj prej pred sedanjo vojno. V dobi, ko je francoski sport zadela enaka usoda kakor francosko vojsko — tako pravi komentator med drugim — se je naenkrat kakor iz jasnega pojavil rekord Valmyja, o katerem je šel glas po vsej Evropi in zaradi katerega so sportni strokovnjaki nadebudnega Francoza v najboljši veri postavili ob stran Osendarpu in obema Italijanoma Montiju in Marjanju kot enega najboljših sprinterjev v Evropi. Nihče ni dvomil, da so številke o doseženem izidu francoskega tekača točne, saj se ni komur niti od daleč ni zdelo verjetno, da bi po hudem porazu naroda in vojske zavrge vsa načela o časti in ponosu tudi francoski sport. Da, kazalo je sprva celo, da hoče sport ostati izven vseh političnih trenj in se čim prej spet postaviti na lagne noge in začeti obnavljati zamujeno. Zato je učinkovalo še bolj porazno, ko se je izvedelo, da je bil tudi rekordni čas Valmyja

Druge iznajdbe

O drugih Puharjevih iznajdbah imamo preskoke podatke, da bi jih mogli točno uvrstiti. Med nje spadajo: prenašanje slik z elastičnih plošč na papir, steklo, itd., povečevanje slik z laterno magico, pretiskanje slik s tiskarsko barvo in stiskalico ter fotografiranje na papir z žveplom in živim srebrom.

Leti 1852-53 sta bili zanj usodni. Prestavljen je bil z Bleda, odkoder se je ločil zelo težko, umrla sta mu oče in najljubša sestra Francka, za katero je močno žaloval; v fotografiji pa so se pojavile nove iznajdbe (uvedba albumina, kolodija in želatine), ki so njegove potisnile ob stran. Vse to je bilo verjetno vzrok, da svojih poznejših iznajdb ni več objavil, čeprav je gotovo, da se je še nadalje bavil s fotografijo in izpopolnjeval svoje izume.

Vsaj kratko je treba omeniti tudi drugo Puharjevo delovanje. Puhar je imel izsolan umetniški talent. Bavil se je s slikarstvom; bil je spreten in točen risar in imel smisel za harmonijo barv, nekoliko slabotnejši je bil morda v perspektivi. Zgodovina slovenskega slikarstva ga navaja v Langusovem krogu.

Puhar je bil tudi pesnik; pesnili je slovensko in nemško. Učil se je pri slovenski narodni pesni in pri nemških klasikih, zlasti pri Schillerju. Od nemških pesmi je nekaj prigodnih, resničnega pesnika pa se kaže v lirčnih tvorbah; te so najmočnejše in jih odlikuje izklesana dikcija ter globoko dojetanje in občutenje, poleg tega pa diha iz njih nezmojljiva vera in zaupanje v Boga. Slovenske pesmi so večina le prigodnice. Njegova je znana žalostinka: »Otočnico po ranjem Kamilo Mašekcu. Za avtorstvo te pesmi se je l. 1924 in 1925 vnela pravda, ki je končno pesem priznala Puharju, melodijo pa njegovemu prijatelju A. Vavku. Druga znana njegova ponaredela pesem je: »Bom šel na planince, al kakor je pri Vavku zabeleženo: »Bom šel k svetim Joštu, ki jo je spesnil v slovo sestri Francki; napravljena pa je po nemški: »Hirtenknebe«.

Janko Branc

Obvestilo

»EMONA«, zavod za poljedelstvo in nepremičnine, obvešča vse svoje zakupnike hiš in zemljišč v Kočevskem okraju, da se bo dne 22. aprila t. l. vršil v KOČEVJU

semenj

za plemensko govejo živino

Na ta semenj bodo lahko pristopili samo tisti, ki bodo predložili prejša zakupne pogodbe. Le tem bo »EMONA« prodala živino proti plačilu v gotovini, vendar pa po zelo ugodnih cenah.

Tak semenj se bo vršil tudi za črnomaljski okraj v Črmošnjicah dne 24. aprila t. l.

prve poskuse na terenu so imeli pred kratkim v Bologni, in sicer celo z nekaterimi presenečenji. Bossi je v treh setih zmagal nad lanskim prvakom Cuccellijem, Del Bello pa se je že po dveh igrah uveljavil proti Radu. Kot najmočnejša dvojica sta se spet izkazala Cuccelli—Del Bello, ki je na tem poskusnem turnirju slavila svoj prvi uspeh nad parom Bossi—Sada v treh setih.

Svoje prve nastope v letošnji sezoni so imeli tudi italijanski atleti, in sicer večina v zadovoljstvo svojih voditeljev. O obeh konkurencah v hoji in teku na 25 km v Milanu in San Remu smo pisali že pretekli tork, bila pa je še druga večja prireditelj za atlete v Genovi, kjer je bilo za beleženih nekaj prav dobrih izidov. Tako je Bevilacqua pretekel 5000 m v 15:10,6, medtem ko je Vitale zmagal na 1500 m s časom 4:12,1. — V Bologni se je izredno dobro odrezal znani kratkoprogaš Facchini, ki je na 100 m dosegel odlične čas 10,6. Ta italijanski prvak in rekordar na kratki progi z zaprekami je očitno že v prvih dnevih sezone v boljši formi kakor kdajkoli prej.

Zadnja prvenstvena nedelja v nogometu na Madžarskem je prinesla naslednje izide: Szeged—Ferencváros 2:1 Novi Sad—Ujpest 1:0(!). Gamma—Mavag 6:0. Veliki Vardaz—Elektromos 2:1. Salgotarjan—Csepel 3:3. Kispest—Dimavag 3:3 itd. Na čelu tabele je zmerom še moštvo Csepela s 35 točkami pred Szolnokom s 34 in Ujpestom s 30.

Danska nogometna zveza je sprejela dve mednarodni tekmi s Švedsko, od katerih bo prva dne 28. junija v Kodanju povratna te pa dne 4. oktobra v Stockholmu. Razen tega bo Danska odigrala dne 18. septembra še tretjo mednarodno partijo s Finsko, doma v Kodanju.

Holandske plavalke so zmerom na delu, čeprav so zaenkrat še prislilene nastopati v kritih bazenih. Nedavno so nastopile spet enkrat javno v Amsterdamu, kjer so med ostalimi dosegle naslednje zelo dobre izide: na 200 m prsno Byland 2:59, na 100 m hrbtno Van Feggelen 1:16, na 400 m prsto Van Schaik 5:33,2 itd.

Z Gorenjskega

Slavje v Beljaku. To nedeljo bodo v Beljaku posebno svečano proslavili rojstni dan Adolfa Hitlerja, ker bodo obenem praznovali 15letnico krajevne skupine narodno-socialistične stranke. Govoril bo gauleiter dr. Rainer; na beljaškem magistratu pa bo prirejena razstava »Dokumenti iz borbene dobe«.

Za poživljenje obrti na Koroškem in na Gorenjskem bodo v Celovcu ustanovili mojstrsko šolo, v kateri bodo poučevali ročno slikarstvo, kiparstvo, keramiko, lončarstvo, kovaštvo in umetno ključavničarstvo s posebnimi oddelki za kovače, zlatarje, graverje itd. Nova šola bo po vojni nameščena v Rösthornovi palači, ki bo primerno preurejena. V načrtu je tudi mojstrska visoka šola, tako da bo novi zavod imel po vojni poleg učilnic 13 delavnic za strokovno šolo, ki bo imela 8 semestrov, 15 razredov za mojstrsko šolo, ki bo imela štiri semestre in štiri delavnice za mojstrsko visoko šolo.

Glasbeno društvo za vso Koroško bo preurejeno od temelja in je gauleiter dr. Rainer prevzel pokroviteljstvo. Dosedanji vodja dr. Schranzhofer je odslavljen in mu je bila izrečena zahvala.

Iz Spodnje Štajerske

Vaške bukke. V celjskem okrožju imajo vsak mesec okrožne zbornice, s katerimi so povabljeni krajevni voditelji, župani, orožniki vodje in člani okrožnega vodstva. Učitelj petek in soboto je bil spet tak zbor in je okrožni vodja Dorfmeister razpravljal o članstvu pri Heimabundu. V celjskem okrožju je blizu 80.000 pripadnikov Heimabunda. Krajevni voditelji se morajo brigati za vse javno življenje. Za poizkušnjo bodo zdaj uvedli v krajevnih skupinah v Laškem, v Zalcu, v Rogatcu in Sošanju tako imenovane vaške bukke (Dorfbuch), v katere bodo zapisovali vse važnejše dogodke in krajevni skupini.

Novi grobovi. Na Pobrežju je umrl 83-letni zasebnik Franc Standerker. V graški bolnišnici je umrl 63letni upokojeni vodja zemljiške knjige Avgust Grejan, ki je svoj čas služboval v Sošanju, v pokolu pa je prebival v Mariboru. Tam bo tudi pokopan.

Umrl je 28. marca v Zagorju ob Savi gospod Mihael Igo, gostilničar in posestnik. Naj v miru počiva!

Nesreča božjastnega. Na Meljski cesti v Mariboru je padel 40letni hrvatski delavec Nikola Mihalič v napadu božjasti po stopnicah in se hudo potolkel po glavi. Priča tega dogodka je bila 29letna delavka Marica Ilesičeva, prav tako iz Hrvatskega. Padeč božjastnega jo je tako pretrpel, da se je zgrudila nezavestna. Reševalci so oba prepeljali v bolnišnico.

Zaradi poslušanja tujih radijskih postaj je bil obsojen 41letni Franc Ferluga na pet let ječe. Miha Kolander z Vidma pri Krškem je iz istega vzroka obsojen na dve leti ječe, Jože Scher iz Dolskega pri Rajhenburgu pa na tri leta ječe. Vse tri je obsodil kazenski oddelek pri poveljstvu varnostne policije na Spodnjem Štajerskem.

Zbor učiteljsva v ljutomerskem okraju je bil pretekli tork. Solski poverjenik Strobl je poročal, kaj je bilo v enem letu storjeno za nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem. Ravnatelj Hechenberger iz Grada je poročal o pomenu in namenu kmetijskega strokovnega šolstva. Okrožni vodja inž. Roman Nemetz je slednji pohvalil nemško učiteljsvo ljutomerskega okraja.

KUPON

za
Zaupno posvetovalnico
št. 5.

Kronika

* **Ravnatelj dr. Josip Komljanec** †. V tork zvečer je umrl v Ragoznic pri Ptuj upokojen gimnazijski ravnatelj g. dr. Josip Komljanec. Pokopali so ga v četrti pokopališče na domačem pokopališču. Pokojnik je bil znan v vsej javnosti kot odlični vzgojitelj in predstojnik, spoštovali so ga profesorji, prav tako kakor dijaki in njihovi starši. S svojim delom si je zagotovil trajen, časten spomin.

* **Björn Björnson** je umrl. Znan norveški igralec in dramatik Björn Björnson, sin znamenitega dramatika Björnsterna Björnsona je pretekli tork umrl v Oslu v starosti 82 let. Do nedavnega je živel na dvorcu svojega očeta pri Lillehammerju, ki je proglašen za norveško narodno svetišče. Kar je bil oče za norveško literaturo, toliko je pomenil sin za razvoj norveškega gledališča.

* **Smrt filmskega igralca Pata**. Pred časom je bilo sporočeno, da so pri nekem filmanju morali zaradi hudega živčnega napada odnesti filmskega igralca Pata. Od tedaj, ko je okrevan in se vrnil v privatno življenje, se je slavni komik spet lotil svojega pravega poklica — ljudskošolskega učitelja. Najslavnejša doba dua Pata in Patachona je bila pred nastopom zvočnega filma. Pri filmu pa sta se udeleževala tudi še pozneje. V najnovejšem delu sta nastopila leta 1940. Nekaj njunih nemih filmov je bilo sinhroniziranih. Nemški listi poročajo, da je danski učitelj Schenström, kakršno je pravo ime filmskega igralca Pata, te dni umrl v strosti 60 let v neki bolnišnici v Kopenhagnu.

* **Smrt pavijskega škofa**. V Paviji je umrl tamošnji škof msgr. Giovanni B. Garrardi, ki je vodil pavijsko škofijo od l. 1934.

* **Nemške posebne znamke**. Za 53. rojstni dan Adolfa Hitlerja je izdala nemška državna pošta posebno znamko s Hitlerjevo podobo. Znamka v nominalni vrednosti 12 pfenigov se prodaja po 50 pfenigov in je rdečevioletne barve. Hitlerjevo podobo je izdelal grafik Vogennauer po novi fotografiji. Dodatek 38 pfenigov je namenjen kulturnim skladom. Znamka je od 13. aprila v prodaji pri nemških poštah uradih.

* **Posestniki, obrtniki, industrije**: nabava, nakup tehničnega materiala vam dela težko. Da si olajšate delo in zmanjšate stroške, vam istega preskrbi pisarna Franc Belč, Ljubljana VII, Beljaška 4. Istotaro se sprejme pisarniška moč.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi**. Po mučni in težki bolezni je dočrpel pečarski mojster g. Ivan Petras. Pokojni je bil zlasti v Trnovem splošno znan in priljubljen družabnik. Za njim žalujejo trije sinovi in dve hčerki. Na zadnji poti ga bodo spremlili v nedeljo ob 17. iz kapele sv. Janeza na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Umrla je dobra mati ga. Marjeta Pavlovec. Za njo žalujejo sin akademski slikar France Pavlovec in številno drugo sorodstvo. Pogreb blage rajinke bo v nedeljo ob pol 17. iz kapele sv. Franciška na Zalah k Sv. Križu. — Po težki in mučni bolezni je za vedno zapustila svoje ga. Josipina Križeva, rojena Zagradnik, vdova železniškega uradnika v pokou. K večnemu počitku jo bodo sprmili v ponedeljek ob 15. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim bomo ohranili blag spomin, žalujočim svojim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Dr. Josip Grablovcu in memoriam**. Poleklo bo leto dni, kar je umrl znan ljubljanski odvetnik dr. Josip Grablovec. Učeval je v našem mestu zaradi svoje ljubeznivosti in poštenosti široko popularnosti. Bil je na glasu kot odlični pravnik, zlasti kot strokovnjak za trgovsko menično pravo. Kljub vsej svoji sposobnosti in popularnosti pa ni zapustil svojemu premoženju, ker ni iskal koristi, marveč je kot idealist delal za blaginjo drugih. Prav zato pa bo ostal v trajnem spominu vseh, ki so ga poznali. Žalna komemoracija na njegovem grobu pri Sv. Križu bo dne 22. t. m. ob 16. uri Slava njegovemu spominu!

u— **Zavod za socialno zavarovanje** v Ljubljani opozarja vse one člane, ki stanujejo v krajih Zg. Šiška, Koseze, Drajve, Podutik, Dolnice, Kamna gorica, Priljane, Glince itd. in se ne morejo poslužiti zdravniške pomoči v zavodnem ambulatoriju, da ordinira g. dr. Rupnik za člane urada vsak tork, četrtek in soboto od 10. do 12. ur v gostilni Kavčič na Celovski cesti v bližini tramvajске remize. Bolniki člani se morajo zgledati samo pri imenovanem zdravniku, ker bo zavod odsej povračila stroške za neuradnega zdravnika samo v nujnih primerih. Po potrebi in če gre za neodložljiv primer, se lahko pokliče zdravnik tudi telefonično na št. 44-62.

Seznam obveznikov ljudskega dela. Na magistratu je razgrnjen v pogled seznam obveznikov ljudskega dela za gradnje in vzdrževanje cest v območju Ljubljanske pokrajine. V seznamu so osebe, ki delajo same ali po pomoči na navadnih ali motornih vozilih in ločeno osebe, ki plačujejo svojo obveznost v denarju. Pritožbe je treba vložiti v roku 15 dni pri predsedstvu mestne občine.

u— **Od doma je odšla 13letna deklica**. Nekaj časa se je zadrževala v Ljubljani, potem pa je baje prekrčala mejo na viškem prehodu in odšla proti Brezovici. Čevlje je zavrgla in hodi bos. Izdaja se za preseljenko Minko Kogejovo iz Krškega. Ker je dekletce nekoliko slaboumno, naprošajo skrbniki »sakogar, ki o njej kaj ve, da javi na bližnji Karabinjerski postaji ali policiji v Ljubljani.

u— **Po umetno izvaljene piščance** naj pridejo v pisarno društva Mali gospodar prav vsi rejci, ki so oddali valilna jajca za prvo valjenje. Društvo bo oddajalo piščance ves dan v ponedeljek 20. t. m. in jih mora takrat zanesljivo vsakdo prevzeti. V teku je drugo valjenje in po možnosti se bo izvedlo še tretje. Ker niso bila oddana najboljša valilna jajca, uspeh valjenja ni popoln. Kljub vsemu pa se bo letošnji pomladni pomnožil kokoši rod v Ljubljani za preko 1000 živali, kar vsakakor mnogo pomeni!

u— **Nedelja v »Veselim teateru«**. Še nikoli se niste tako zabavali kot se boste ob našem novem devetnajstnem programu, ki ga predvajamo danes ob 16. (4.) in 18. (6.) uri. Na sporedu: Gorinskih skeč »Pri telefonu, skeč »Pravi moški, aktualen ku-

plet, glasbeni vložek in domača, velezabavna enodejanka »Ojej, štoklja!« Nastopa celoten ansambel, sodeluje Adamičev jazz. Koreografija in režija: Edo Verdonik, konferira Božo Podkrajšek. Predprodaja vstopnic od 10. ure dalje. Začetek predstav ob 16. in 18. uri bo gotovo zelo prikladen tudi za publiko, ki stanuje izven centra mesta, saj konča zadnja predstava že ob 19.30. Priporočamo, da si omislite vstopnice že v predprodaji.

Nedelja ob 16. in 18. uri VESELI TEATER

u— Danes ob pol 7. uri zvečer bo v ljubljanski stolnici orgelski koncert mons. profesorja Stanka Premrla z naslednjim sporedom: I. Bassani: Larghetto, Pescetti, Allegro, Frescobaldi: Fuga, Bossi: Odršenje, Picchi: Pastorale, Conestri: Allegretto festo. II. Krek: Slavnostna predigra, Hladnik: Meditacije, Premrl: Variacije na škrobovo papeško himno, Šivic: Passacaglia, Ravnik: Graduale, Tomc: Fuga. Občinstvo opozarjamo, da se bodo dobile vstopnice za ta koncert v ljubljanski stol-

Nedeljska križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15				16				17		18			
19			20				21		22				
23						24		25				26	27
28					29	30		31			32		
33			34	35				36	37				
38				39				40				41	
42			43			44		45			46		
47			48			49			50				51
		52				53		54	55			56	
57										58			

Vodoravno: 1 krasotica, lepa ženska, 8 dvorna stranka, 15 egipčanski ptič, 16 tekoča voda, 17 časovni veznik, 18 rimski bog ljubezni, 19 reka v Rusiji, kjer je bil premagan Napoleon, 21 rušina, katere zlasti veliko pridobivajo v Chile, 23 geslo francoske revolucije, 24 VT, 25 osebnostni zaimsek, 26 pritrilnica, 28 slovska oblika, 29 mesto v Nemčiji, 32 sorodnik, 33 vrsta vrbe; žensko ime (narobe), 34 svetopisemska oseba, 36 latinski predlog; tudi prefiks, ki pomeni »bivši«, 38 kopališče v Benetkah, 39 evropska prestolnica, 40 telefonski klic, 41 geografski pojem, 42 žensko ime, 43 vprašalnica, 44 črka, znamenje za glasove, 47 predlog, 48 okras, 50 vprašalni zaimsek, 52 lahkoletna panoga, 53 kem. znak za iridij, 54 zdravnik, ki zdravi skrivljene in pohabljenе ude, 57 pokrajina med Efratom in Tigrisom.

Navpično: 1 svobodnost, 2 vrsta dragocenega lesa, 3 nagrobni spomenik egipčanskih faranov, 4 gibanje morske vode, 5 šarenica, del očesa (tujka), 6 rimski vojaški oddelek, 7 palestinsko pristanišče, 9 pogojni veznik, 10 feničanski bog, 11 obrok; tudi znamenka sovjetskih letal, 12 naziv; del naslova, 13 opolnomočeni, 14 ploščinska mera, 20 podnebni pas, 21 loj za sveče, 22 razum (tujka), 24 najvišja

točka gore, drevja itd., 27 francoski pisatelj Claud, 30 adverb kraja, 31 kratkica za dolžinsko mero, 32 dva enaka soglasnika, 35 moško ime, 37 železnorazvojni orel, 40 nemški predlog, 41 egipčanski bog, 43 vrela, kipeča voda, 44 geološka doba, 45 klic, če hočemo koga ustaviti, 46 grnada, gomila, kup, 48 organ vida, 49 žensko ime, 51 vrsta pesmi, 52 dva predloga z orodnikom, 55 kot 41 navpično, 56 števniki.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. Voltaire, 8. karneval, 15. orel, 16. Karol, 18. Tamara, 19. Jadar, 21. basen, 23. hiter, 24. stokati, 26. Tripolis, 28. kilometer, 30. edikti, 32. omeniti, 33. odeva, 34. vime, 36. Ana, 38. ananas, 40. odirati, 43. amen, 45. Be (= berlji), 46. del, 47. ro, 49. antipod, 52. emigrant, 55. en, 56. Bur, 58. akcija, 59. Trianon, 60. la.

Navpično: 1. vojskovodja, 2. orati, 3. ledolomilec, 4. tlakomer, 5. JK, 6. rabiti, 7. era, 8. kler, 9. rt, 10. nahoden, 11. Emilija, 12. Vatikan, 13. arest, 14. lar, 17. ostrina, 20. rame, 22. in, 25. ten, 27. pedanten, 29. eta, 31. Ilse, 35. Ide, 37. Amati, 39. Abdul, 41. Ari, 42. toga, 44. en, 48. bat, 50. ino, 51. ob, 53. mi, 54. n(a) r(azpoloženju), 57. Ra.

maske iz zdravilnih zelišč, od katerih najbolj preprosta je sledeča:

Zvrhano jedilno žlico cvetov arnike in zvrhano jedilno žlico kamilice ter po eno čajno žličko rožmarinovih listkov in posušene mete skuhamo, da povre skoro vsa voda. Nato si namažemo obraz z zeliščno zmesjo, in sicer tolikanj vročo, kolikor jo moremo prenašati, za pokrijemo s čisto rutico in pustimo to masko 15 minut na obrazu, medtem pa seveda ležemo. Končno si obrišemo kožo s toplo krpico, ki jo ponovno pomakamo v mrzlo vodo in si nato še dobro otremo obraz s suho brisačo. Učinek tega preprostega postopka je presenetljivo dober!

Pomladna moda za otroke

Zelo posrečena je zamisel otroškega pomladnega plašča s priključeno kapuco, ki ob slabem vremenu nadomestuje otroku klobuček. Tak plašček lahko oblečeta deček kakor deklica, samo da uokrojmimo deški plašč nekoliko bolj stvarno, brez oplečka in vstih gub. Pri otroških oblekah pa upoštevamo modra vestransko štednjo z blagom, zato se poslužuje različnih sestav, n. pr. drugobarvnega oplečka in rokavov in tudi širokega obroba na krilu iz drugega nega tvoriva. Z nekoliko ljubezni se bo posrečilo sleherni mamici, da ustvari za svoje dekletce ne samo praktično, temveč tudi priključno kombinirano oblačilo.

Nega pomladne polti

Obraz, ki ga izpostavljamo vsem vremenskim nepravilnostim, potrebuje zlasti spomladni sprito menjačice se temperature še posebne nege. Razpokoano in nagubano polt izredno polepšajo in očistijo razne lepote

Mali novihane

Adamson je postal mizar. Bog ni obdaril vseh ljudi z velikimi postavami. Tako tudi gospoda Adamsona. Ko je nekdo ogledoval stol, ki bi mu prej lahko služil za mizo, si je mislil: »Niso časi, da bi nosil stol k mizarju. Bom kar sam poskusil.« In gospod Adamson se je lotil dela. Žagal je in žagal. Pa glej ga spaka, prednji nogi sta bili prekratki. Zopet se je lotil dela. To pot sta pa zadnji predolgi. To je gospoda Adamsona tako razjezilo, da je pograbil ubogi stol ter mu odžagal še tiste bore koščke nog. Ko pa je zagledal, kaj je naredil iz stola, si je jezen zapalil smotko ter s kislim obrazom gledal svoje opustošeno delo.

Goljevšček Breda, uč. II. r. gimnazije v Ljubljani, Kocenova ul. 9

Adamson je postal mizar. Ko je Adamson zapazil, da mu stol šepa, je hitro zgrabil žago in začel žagati noge stola. Toda to delo je bilo mnogo težje kot je Adamson mislil. Žagal je in žagal, in šele ko je vse štiri noge do konca odžagal, je nehaj z delom. Potem si je prižgal smotko

in se odločil, da se z mizarstvom ne bo več ukvarjal.

Sedež Janez, uč. II. razr. v Ljubljani

Adamson je postal mizar. Adamson rad pomaga svojem bližnjemu. Ko je pri prijatelju zagledal stol z nepravilnimi nogami, je hitro poiskal žago in skušal noge naravnati. Dolgo se je mudil z žaganjem in ko je naposled ves potan odložil žago, je videl, da je odžagal vse štiri noge prav do korenin.

Gorenc Alojzij, uč. II. razr. bežigradske ljudske šole v Ljubljani

Dragi stric Matie! Adamson je pameten mož in odlični športnik. Niti na um ru ne pride, da bi poklical mizarja, ko opazi, da se stol pod njim guglje. Vzame žago in hitro skrajša predolgo nogo. Toda zljaj je noga prekratka in je treba ostale tri skrajšati. To delo je pa mnogo bolj težavno in mučno kot bi človek mislil. Naposled je stol uničen, Adamson pa sklene, da bo odsej sedel na tleh.

Ludvik Magajna, dijak I. razr. gimn. v Ljubljani

Filatelija

Filatelisti pozor! Nakup in prodaja znamenitih vseh vrst, JOL albumov in filatelističnih potrebščin, je najugodnejša v knjigarni Dolžan, Ljubljana Stri

Novo!

1. Nov katalog jugoslovanskih znamk za l. 1942. z novimi cenami; 2. Filatelistična revija, ki izhaja vsakega 15. v mesecu; 3. Ustalske spomin. znamke ob obletnici N. D. H. in druge srbske in hrvaške filatelistične novosti; 4. Najraznovrstnejše albume za znamke.

Vse to dobite na hitreje in najugodnejše pri filateliji Mladinske založbe, Ljubljana, Stari trg 30. Tel. 41-69. 4985-39

Razno

Prošnje za radio dovolilnice kakor tudi druge prevode v italijansko izdajajo pisarna Volčič, Kaslijeva (pri Dvorakova) št. 13, telefon 36-96. 4795-1

Vašo zemljo

dobro in poceni preorjem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4983-37

Oddamo voznje

premoaga od rudnika na železniško postajo na Dolencem. Eventuelno kupimo ali vzamemo v našim več tri do štirih tisočih tovornih avtomobilov, na pogon z ogeljem. Ponudbe na ogel. odd. Jutra pod »Rudnike«. 5110-37

2951

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENSKA CEITA

Pridelki

Krompir! Ker nimam njive, dam ca. 80 kg semenskega krompirja dotičnemu, ki mi ga vrne v jeseni po dogovoru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4908-33

Krompir

posodim za območje znoraj žične meje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4975-33

Ženitve

Iščem solidnega gospoda, ki bi poročil mojo sorodnico šiviljo, srednjih let. Ponudbe na ogel. odd. Jutra pod »Zastolna obaa«. 4966-23

Kupujte

edino pri naših oglaševalcih!

VSAK

naš naročnik je zavarovan

ALI

ste poravnali naročnino?

Dotrpel je po mučni in težki bolezni naš dragi oče, stari oče, gospod

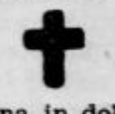
IVAN PETRAS

pečarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 19. aprila ob 17. uri z žal — kapele sv. Janeza — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 17. aprila 1942.

ZALUJOCI OSTALI

Umrla je naša skrbna in dobra mama, stara mama in tašča, gospa

MARJETA PAVLOVEC

Pogreb drage pokojne bo v nedeljo 19. aprila 1942 ob 1/2 5. uri popoldne z žal — kapele sv. Franciška — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 17. aprila 1942.

FRANCE, akad. slikar — sin MARJA, LJUDMILA, sinah — ANDREJ, DAMJAN, PETER, MILANKA, RAJKO, vnuki in vaukinja

†
Javljamo pretužno vest, da nas je po težki in mukopolni bolezni za vedno zapustila naša nad vse ljubljena mati, stara mati, sestra in teta, gospa

JOSIPINA KRIŽ roj. ZAGRADNIK

vdova železniškega uradnika v pokoju

Nepozabno pokojnico bomo spremili k večnemu počitku iz kapelice sv. Jožefa v ponedeljek, dne 20. aprila 1942. ob 3. uri popoldne. Maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Cirila in Metoda dne 25. aprila 1942. ob 7. uri zjutraj.

Ljubljana-Kamnik, dne 18. aprila 1942.

Globoko žaljuči:
OTROCI, SESTRE, BRATJE
in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Za premnoge dokaze iskrenega sočustvovanja ob bridki izgubi mojega nepozabnega soproga

IVANA GERLICA

se tem potom najsrčneje zahvaljujem.

Posebno zahvalo sem dolžna gg. dr. Tavčarju in Čebolinu, č.č. sestram slajmerjevega doma, posebno sestri Leandri za skrbno nego in tolažbo, nadalje ravnanstvu in uradniku T. P. D. za naklonenost in številno spremstvo na njegovi poslednji poti, pevskega društva »Krkovo-Trnovo« za v srce segajoče žalostinke, vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so mu v njegovi dolgi in težki bolezni stali ob strani in slednjič vsem, ki so ga v tako častnem številu spremili na njegov poslednji dom.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 20. aprila 1942 ob 8. uri v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 17. aprila 1942.

ZALUJOČA SOPROGA

Zahvala

Ob bridki izgubi naše predobre, zlate mame

MARIJE JESENKO

izrekamo vsem, ki so jo tolažili v njeni bolezni, ji poklonili cvetje in v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti vsem skupaj in vsakemu posebej našo iskreno zahvalo.

Maša zadušnica bo v torek, dne 21. aprila 1942. ob 7. uri v župni cerkvi sv. Janeza v Trnovem

Ljubljana, dne 18. aprila 1942.

Rodbine: JESENKO, MAURIČ, TRTNIK

Vsemogočni je dne 30. marca ob 4.30 uri poklical k sebi našo preljubljeno mamo, staro mamo, sestro, taščo, gospo

IVANO DOVŽAN

roj. KOŠIR

v 59. letu starosti.

Pogreb drage pokojnice se je vršil dne 31. marca 1942. ob 18. uri iz hiše žalosti na farno pokopališče v Trzinu.

Trzin, Ljubljana, Krize pri Trzinu, Bistrica.

Žaljuči:

IVAN, soprog — IVAN, MICI por. ZUPAN, STANKO in NACE, otroci — KATRA por. DEŽMAN, FRANCKA por. MOKOREL, sestre — JANKO, zet — MILA roj. PRIMOŽIČ, MIRA roj. ANKELE, MICI roj. BERGANČ, snaha — IVČEK, STANČEK, MIRICA, vnuka in vnučinja ter ostalo sorodstvo.

Puh in perje prodaja
R. SEVER, Marijin trg 2

Nova drogerija

Dne 18. t. m. sem odprla DROGERIJO
SPORT v STRITARJEVI ULICI 6 ter
se cenj. občinstvu toplo priporočam.

Fujan Marija

Oglasi v »Jutru«
imajo vedno uspeh!

BUDINO
OETKER
dolce genui
no comple
mento di
ogni pranzo

Dr. OETKER-jevi
praški za pu
dinge, prstni
in sladki,
dodatek k
vsaki jedi.

Dott. A. OETKER S.A.I. - MILANO - Via Monte S. Genesio, 2

Dal 15 al 30 aprile vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 5% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97,50 per ogni cento lire di capitale nominale da versarsi sia in contanti che in cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca dei Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese; Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. aprila bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: lir 97,50 za vsakih 100 lir nominalne glavnice, plačljivih ali v gotovini ali s kuponi, dopuščenimi za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se znebajo vsakih šest mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di D.D. & C.C. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Bellinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca dei Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese; Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

E. Salgari:

Črni gusar

Roman

Ko so se nekoč valovi burno zagnali čez »Folgore«, se je tega pogleda celó zbal.

»Ne glejte me, vojvodinja! Za življenje nama gre!«

Čar je takoj minil. Honorata je zaprla oči, po besila je glavo. Dvignila je roke in si pokrila obličje.

»Folgore« je bila zdaj blizu haitške obale. Ob plamenju bliskov si lahko razločil visoke bregove in čeri, na katerih se je utegnila ladja razbiti. Gusarjev glas je prevpil hrumenje valov in tuljenje vetra.

»Premenite jadro na prednjem jamboru!«

Čprav je vihar najhuje podil morje proti južnim obalam Kube, ni bilo pri Haitiju skoraj nič manj divje. Petnajst do šestnajst metrov visoki valovi so se lomili ob čerih, in enako močno nasprotni grebeni so padali čeznje.

Toda »Folgore« je bila stanovitna. Plula je vzdolž obale kakor ladje naših dni, kadar so pod polno paro.

Valovi so ji udarjali zdeset levi, zdeset desni bok, toda gusar je vsakokrat s krepkim sunkom krmila dvignil ladjo in jo naravnal v pravo smer. Ko je orkan dosegel vrhunec moči, je njegova

35

silovitost ponehala. Največkrat trajajo ti strašni viharji samo po nekaj ur. Oblaki so se ponekod že trgali, in zvezde so se lesketale skozi razpore. Veter ni več tako močno žvižgal kakor od kraja. Toda morje je bilo še vedno močno razburjeno. Mnogo ur je minilo, preden so se vodne gmote, ki jih je gnalo iz Atlantskega morja v Veliki zaliv, potolažile in unesle.

Vso noč se je gusarska ladja borila proti valovom, ki so jo naskakovali od vseh strani, dokler ni nazadnje zmagozvitno izplula iz preliva ter dospela v morsko ožino med Velikimi Antili in Bahamskim otokom.

Ob razsvitu, ko se je veter prevrgel iz vzhodnika v sever, je bila »Folgore« skoraj baš nasproti Haitškega rta.

Črni gusar, ki mu je od obleke curljala voda, je moral biti upchan od dolge borbe. Ko se je v daljavi pokazal mali svetilnik trdnjave na predgorju, je predal krmilo Morganu in se obrnil k velikim šalupi, kjer je še vedno ždela mlada Flamka.

»Pridite gor, vojvodinja! Tudi jaz sem vas občudoval! Vem, da zlepa ni ženske, ki bi se upala tako drzno gledati smrti v oči!«

Honorata je bila vstala ter otresla mokroto z las in obleke. Z nasmehom na ustnicah je pogledala kapitanu v oči, rekoč:

»Ze mogoče, da se ne bi bila nobena upala ob tem vremenu stopiti na palubo; a zato se tudi nobena ne more pohvaliti, da bi bila videla Črnega gusarja v divljanju viharja!«

Poveljnik ni odgovoril. Stal je pred njo in se gledal z žarečimi očmi. Nato se mu je čelo spet

zmračilo. Zamrmral je, tako tiho, da ga je slišala samo ona:

»Hrabra ženska ste! Škoda, da visi nad menoj cigankina prerokba!«

»Prerokba?« je začudeno vprašala Honorata.

»Oh, neumnosti!« je vzkliznil.

»Pa ne, da bi bili praznoverni, kapitan?«

»Morda sem!«

»Vi...?«

»Da, časih se prerokbe uresničujejo!«

Pokazal je na morje in nadaljeval:

»Vzračajte ju, ki počivata tu na dnu morja! Oba sta bila lepa, krepka in zdrava mlada človeka. Pri njiu se je žalostna prerokba uresničila! Morda... morda se uresničuje tudi že pri meni! Cutim, da mi gori tu v srcu plamen, ki ga ne morem več pogasiti... Naj bo! Naj se izpolni moja usoda, če je tako zapisano! Smrti na morju se ne bojim, in kjer spita brata, lahko najdem pokoj tudi jaz, a šele tedaj, ko bo izdajalec mrtev!«

Grozče je vzdignil pest in stopil z branika. Mlada Flamka, ki si njegovih besed ni znala razložiti, je začudeno gledala za njim.

Čez tri dni je bilo morje spet mirno, in »Folgore« je ob ugodnem vetru plula proti Tortugi, zloglasnemu gusarskemu gnezdu v Velikem zalivu.

15. poglavje GUSARSTVO

Ko sta Francija in Anglija leta 1625 z nenehnimi vojnami skušali steti špansko oblast nad morji, sta se dve ladji ena francoska druga angleška skoraj hkratu zadržali pred otočkom Sv.

Krištofa, na katerem je živel le nekaj karibskih rodov. Obe sta imeli za posadko majhno število drznih gusarjev, ki so bili odinili na Antilsko morje, da bi delali škodo cvetoči trgovini španskih kolonij.

Francozom je poveljeval normanski plemič d'Enanbue, Angležem pa sir Tomaž Warner.

Ker je bil otok rodovit in prebivalstvo krotko, so novi došleci ostali, si po bratovsko razdelili zemljo ter ustanovili dve majhni naselbini. Pet let so že tako živeli, miroljubno obdelujoč zemljo, ne da bi se vračali h gusarskemu poslu, ko se je nekada dne mahoma pojavilo špansko brodovje ter uničilo večino naselbine z njenimi prebivalci vred. Španci so pač gledali na vse otoke v Mehiškem zalivu kakor na svojo last.

Nekateri izmed naselnikov se ušli španski okrutnosti in se rešili na drug otoček z imenom Tortuga. (Tortuga pomeni v španščini želva, na katero spominja oblika otočka.) Ležal je severno od San Dominga, malone nasproti polotoka Samane, in je imel udobno pristanišče, ki ga je bilo lahko braniti.

Ta peščica mož je postala ustanoviteljica drznega flibustirskega rodu, ki je kmalu potem osupil ves svet s svojimi neverjetnimi dejanji.

Ta čas, ko so se nekateri mirno ukvarjali s sajenjem tobaka ki je silajno uspeval na teh divjkih tleh, so drugi kar jih je bilo bojevitejši npravi stremeli po masčevanju za razdeljanje prvih naselbin. Kot morsk razbojnik so špancem v škodo na preprostih čolnih pluli po morju.